

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 37

Voda, taková obyčejná věc..., aneb NOVÝ VRT

„Vždyť je to obyčejná věc, teče sama ze země, nevím, proč za ni platíme takový peníze. Je jí u nás dost, prostě má být zadarmo....“

Podobný monolog jsem slyšela. Ano, bylo by hezké mít vodu zdarma, ale v porovnání třeba s minerálkou je stále cena přijatelná. Pravda, používáme ji nejen k pití, větší spotřeba je na praní, mytí nádobí, zalévání zahrádky. Ale 1 m³ to je 1.000 l, to je 100 desetilitrových kýblů. Do vany si šetrný uživatel napustí tak za pět kýblů, na sprchování spotřebuje ještě méně, pokud se opravdu jen namydlí a osprchuje. Jeden litr vody stojí 0,029 Kč, v tomto přepočtu nás koupání ve vaně stojí 1,45 Kč za předpokladu, že se spokojíme s pěti kbelíky vody. Cena se samozřejmě zvýší ohřevem vody, ale to už není v této kalkulaci. Když máme žízeň někde na cestách, rádi dáme 10 Kč za půllitrovou lahvičku vody v plastu. Nedávno jsem měla velkou žízeň při schůzi. Za 0,3 l neperlivé vody ve skleněné lahvičce jsem zaplatila 18,- Kč a zdálo se mi o čertech. Taková obyčejná voda.... Ale člověk například v Africe má pohled na vodu úplně jiný. Čistá voda, jakou známe my, by pro něho byla mana nebeská. Splachovat pramenitou vodu do WC by považoval za nepochopitelné, ale pro nás střeoevropany je to stále ještě běžná věc, pouze obyčejná voda.... Kéž by nám tato věta zněla ještě desetiletí a staletí z úst. Vědci, zkoumající měnící se klima naší zeměkoule, uvádějí, že voda bude již v poměrně blízké budoucnosti strategickou surovinou. Ne ropa, ne zlato, ale voda, která je podstatou naší existence ve vesmíru, voda, která tvoří velkou část našeho těla. Voda, taková obyčejná věc, ale bez ní bychom přestali existovat již za pár dní.

Na Valentýna 14. února 2012 byly dokončeny chemické zkoušky na novém vrtu v Morašicích a morašičtí (kromě č.p. 183, 40, 154) tohoto dne poprvé okusili chuť vody, která do našich domácností poteče dlouhá desetiletí. Řikovice a Lažany byly připojeny počátkem března. Tak jsme se všechny 3 vesnice naší obce staly součástí jednoho svazku.

Pohlédnu zpět a připomenu, jak se to všechno vyvíjelo po Vánocích. Od září do Vánoc 2011 byl jeden problém za druhým, o tom jste již četli. Po Novém roce KONEČNĚ nastal obrat k lepšímu. Práce na hloubení vrtu pokračovaly od 2. 1. 2012 a ve středu 4. 1. 2012 bylo dosaženo dostatečného a požadovaného zdroje pitné vody v hloubce 127 m, vydatnost pramene je 10 - 25 m³ vody za sekundu. Proběhla kontrola zástupcem ze Státního fondu životního prostředí ohledně dodržování podmínek dle projektové dokumentace a rovněž byla zkontrolována hladinometrem hloubka vrtu. Prohlídka se konala za nepříjemného počasí. Vše bylo shledáno v pořádku. První chemický rozbor vody dopadl dobře, voda je vyhovující všem parametrům pro odběr pitné vody. Po tomto zjištění proběhlo vystrojení vrtu do hloubky 127 m.

V současné době dobíhají odpouštěcí zkoušky, aby byla dle požadavků na získání dotace vyzkoušena po dobu 2 měsíců trvalost vydatnosti vody. Při tomto musel být původní vrt uzavřen, aby byly dosaženy objektivní výsledky.

Než byly ukončeny odpouštěcí zkoušky a nový vrt zkolaudován a povoleno trvalé čerpání vody, byli jsme všichni přepojeni nějaký čas na vodu ze sousedního svazku Poličko.

Toto probíhalo po dobu nezbytně nutnou v období kolem Vánoc, Řikovice do března. Někteří občané v Morašicích to pociťovali malým tlakem vody, zvýšeným zápachem chloru a „jinou“ chutí vody.

Nyní je nový vrt při odpouštěcích zkouškách se souhlasem hlavního hygienika provizorně přepojen do stávající akumulární nádrže, máme již naši dobrou vodu. Všichni stejnou i v Lažanech a Řikovicích. Ale stále v souvislosti s vrtem čeká mnoho práce. Kolaudace vrtu, projektová dokumentace na nové připojení vrtu na stávající akumulární nádrž, realizace připojení, povolení čerpacích zkoušek a pak už mnoho desítek let přísun nejlepší vody, která je v naší oblasti dostupná.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka

Nový jízdní řád se bude měnit již 1. dubna 2012

V minulých Občasnících jsem informovala, že v Pardubickém a Královéhradeckém kraji proběhla optimalizace regionální dopravy (OREDO). Na vlastní kůži jsme si nový jízdní řád vyzkoušeli necelé čtyři měsíce. Od 1. dubna 2012 budou další drobné úpravy, které vyplynou z připomínek cestujících a řidičů. Dojde k minutovým změnám. Nepodceňte tento fakt a **před 1. dubnem si ověřte** na vývěskách ČSAD, nebo na webových stránkách, **zda „váš“ autobus jede úplně stejně**. Na tuto dobu také již Pardubický kraj vyhlásil, že 10 % autobusů přestane jezdit úplně. Spojení prý budou vyhodnoceny z hlediska využitelnosti občanů a ty, co jezdí v „hluchých“ časech bez lidí, budou vypuštěny.

-hš-

Ze života obce

- **Akce pro letošní rok 2012** : Dokončení akce „Výstavba infrastruktury pro 11 RD Řikovice“ o objemu 2,9 milionů Kč. Herní, sportovní a cvičební prvky na hřiště a na zahradu MŠ v Morašicích, dále do zahrady bývalé školy v Řikovicích (požádáno o dotace). Opravy v MŠ (odvlhčení sklepa a pavilonu A, nové vchodové dveře v pavilonu C), úpravy v ZŠ (sborovna a vedlejší učebna posun příčky, zbudování knihovny). Rozšíření veřejného osvětlení ve Višňárech. Propojení nového vrtu s akumulární nádrží. Úprava zeleně v parku u hřbitova a na hřišti v Morašicích. V parku odstranění starých nehezkých živých plotů a výsadba nových. Nákup věcí pro hasiče (požádáno o dotaci). Nákup žacího traktoru a osobního automobilu pro obec (požádáno o dotaci). Bílení čekáren. Oprava domečku na čistírně odpadních vod (natěry okřídílí, oken, bílení uvnitř), nákup staršího čerpadla vody na ČOV, pokud bude k sehnání. Nutné opravy v nájemním bytě v Řikovicích. Vyřešení požární bezpečnosti Višňovské ulice v Morašicích (posunutí hydrantu). Výměna špatných osvětlovacích těles na veřejném osvětlení v Lažanech. Oprava antukového hřiště v Morašicích na nový bezúdržbový, víceúčelový povrch, ale pouze v případě získání dotace.
- Máme nově aktualizovaný **vzhled webových stránek**.
- **Našel se nový kronikář**. Dosud se o zaznamenávání událostí v obci starala Ing. Lada Hájková. Děkujeme jí za tuto nelehkou činnost. Od letošního roku bude v kronikářské činnosti pokračovat Josef Štěpán ml.
- **Pojízdná prodejna** již do našich vesnic nejezdí vůbec. Pan Horyna na svoji práci rezignoval. Usilovně jsme v rámci Mikroregionu Litomyšlsko hledali náhradu. S několika možnými prodejci proběhla jednání, ale nakonec nikdo nemá odvahu se do toho pustit. Pojízdná prodejna tak stále stojí v Litomyšli a je k dispozici za velmi dobrých podmínek nízkého pronájmu. Pokud byste měli někdo typ na zájemce o provozování, přivítáme nabídku. Můžete se přihlásit i u nás na OÚ.
- **Občerstvení na hřišti** bylo dosud také mimo provoz. TJ Sokol v prosinci 2011 podal výpověď z nájmu. Nabídka pronájmu byla vyvěšena na úřední desce obce. Přihlásili se dva zájemci. Vybrána byla obyvatelka Morašic. Nově bude otevřeno asi od dubna 2012 pod vedením nové nájemkyně paní Věry Macákové.
- **Dne 18. března 2012 jsme přivítali nové občanky naší obce**. Jsou to podle pořadí narození Natálie Hudečková z Morašic, Karolína Šiklová z Morašic, Danny Tašner ze Řikovic, Antonín Krejsa z Višňarů a Adéla Kmošková z Morašic. Přejeme hodně štěstí.

Mgr. Hana Štěpánová

Škola a peníze EU

V lednu 2011 podala škola projekt s cílem čerpat prostředky z EU. Náš projekt s názvem „Inovace ve škole“ se stal součástí projektu operačního programu „Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách“. Škola má na realizaci projektu vymezenou dobu 30 měsíců, tj. od 1.5.2011 do 31.10.2013. Výše poskytnuté dotace se odvíjí od počtu žáků ve škole. Naší škole byla přidělena cílová částka 884 102,-Kč. V červnu 2011 jsme obdrželi zálohu ve výši 530 460,-Kč.

Škola se zavázala v daném období vytvořit přibližně 400 výukových materiálů zaměřených zejména na využití počítačů, projekční techniky, zpracování informací z internetu tak, aby došlo k vyššímu zapojení žáků do jednotlivých hodin. V naší škole se na přípravě těchto materiálů podílí 6 učitelek a jsou zpracována témata z oblasti matematiky, českého jazyka a anglického jazyka na I. stupni. Na II. stupni jsou připravovány materiály na matematiku, zeměpis, přírodopis, anglický jazyk. Škola může velkou část přidělených finančních prostředků použít na zlepšení vybavení školy pomůckami.

V první etapě škola nakoupila vybavení za více jak 350 000 Kč. Jedná se o dvě interaktivní tabule, které umožňují projekci připravených materiálů přes počítač a projektor na tuto tabuli a dosáhnout tak možnosti, že žáci mohou pohybem ruky přesouvat obrázky, dopisovat texty, doplňovat slova atd. Touto hravou formou si lépe upevňují učivo. Tyto dvě tabule byly umístěny k mladším žákům, čímž každá třída na I. stupni je těmito tabulemi vybavena. Dále bylo zakoupeno 7 počítačových sestav včetně monitorů a software a dány do jedné třídy na I. stupni. Dvě třídy byly vybaveny dataprojektory, které umožňují promítat připravené materiály na plátno přes počítač, případně pouštět DVD. Celkem je těmito projektory vybaveno 8 tříd, čímž prakticky končí období klasického promítání. Dále byly zakoupeny 2 notebooky. Škola má současně k dispozici 4 notebooky, což zvyšuje mobilitu připojení k projektorům skoro ve všech učebnách školy a žáci na nich mohou předvádět své prezentace připravené doma jako školní projekty.

Ve druhé etapě, na počátku roku 2013, předpokládáme celkovou rekonstrukci vybavení počítačové učebny, ve které se v současnosti nachází 17 počítačů. Starší počítače budou přesunuty do školní družiny a školního klubu. Dokončíme vybavení zbývajících učeben dataprojektory a budeme pokračovat v nákupu notebooků.

Díky tomuto projektu selepší technické vybavení školy v oblasti informačních technologií.

Karel Kovář – ředitel ZŠ

Jedna paní povídala, aneb jak je to se školami na venkově

„Jedna paní povídala, že .....“, takhle podobně se šíří pomluvy a nepravdy.. Po vesnicích se v poslední době plíží ústním podáním fáma o rušení škol na venkově. I u nás v Morašicích a v spádovém okolí. Informace v médiích lidem nasadily do hlavy pořádného brouka. Jak je to tedy ve skutečnosti s plně organizovanými základními školami, které mají do 200 žáků?

Nedávno jsem napsala článek o tom, že Ministerstvo školství předložilo "skvělý" návrh na nové financování škol, co se týče mezd učitelů. Vysvětlovala jsem, jak systém fungoval dosud, že škola dostávala od státu na mzdy učitelů finanční prostředky v podobě paušálu na žáka. Vynásobeno počtem žáků vyšla výsledná suma. Ředitel školy tak pevně věděl, kolik peněz má na platy učitelů na školní rok. A s tím si musel v tomto ohraničeném období poradit a vystačit. Třeba na prvním stupni sloučit početně slabší ročníky do jedné třídy, a tak ušetřit na platu jednoho, či dvou učitelů.

Ministerstvo školství navrhuje v rámci úspor ve svém resortu financovat mzdy učitelů jiným systémem než dosud. Tento způsob je z pohledu venkova hodně nedomyšlený a vyžadoval by od zřizovatelů, to je od obcí, jejich poměrně velké finanční příspěvní na platy učitelů z obecního rozpočtu v řádech statisíců. Není přijatelné, abychom tolik peněz za tímto účelem dávali z rozpočtu obce. Samozřejmě by nám poté chyběly na rozvoj obce.

Proti novému návrhu pana ministra školství Dobeše se vzedmula poměrně velká vlna odporu. Proti nastolení návrhu bojuje hnutí Starostové a nezávislí, Sdružení místních samospráv a i Pardubický kraj vyjádřil nespokojenost s návrhem.

Návrh je pouhým návrhem a všichni, koho se tato věc dotýká, jsou za jedno v tom, že vyjadřují hlasitý nesouhlas. Návrh je myšlenka napsaná na papíru, věřím, že neprojde s úspěchem parlamentním hlasováním. Stát nemůže za každou cenu šetřit na venkově. Je jednoduché škrtnat na místě, kde žije méně lidí. **Ale základní vzdělání musí být přístupné bez velkých komplikací i pro děti z menších sídel.** Znovu musím opakovat, že venkovské školy s počtem žáků do 200 dětí mají velmi příjemné klima, nejsou to ještě ty giganty, které „jen poskytují vzdělání“. Je tu i lidská nadstavba, kde se ještě jednotlivé dítě neutopí v davu anonymity. Ve státě by se sice měly tímto postupem ušetřit více než 3 miliardy Kč. Ale je to ku prospěchu věci šetřit zrovna zde, na dětech ???!!! Škola na venkově plní i jiné než vzdělávací funkce. Je to místo, kde se děti zdržují i po vyučování. Ne proto, že by tam byly odloženy, ale protože tam být chtějí. Je to místo pro zájmovou činnost, pro volnočasové aktivity, místo kultury a sportu. Místo setkávání nejen pro děti, ale i pro jejich rodiče. Kde je škola, tam to žije.

Mezi lidmi se šíří strach o tyto venkovské školy. Slyšela jsem i názor, že někteří rodiče již váhají, zda by nebylo lepší dát dítě hned do města, než mu měnit později podmínky a školu uprostřed jeho docházky, až venkovská škola zanikne. Buďme optimisty, takto prosím neuvažujeme, škola nesmí být u nás nikdy zrušena. Naši předkové, kteří školu zakládali, by se museli v hrobě obracet, kdybychom při prvních problémech vše vzdali.

Návrh změn financování mezd učitelů je tak špatný, že zburcoval širokou veřejnost a pan ministr školství nebude mít jednoduchou pozici jej obhájit. Doufám, že návrh nikdy v této podobě nebude schválen. Ten dosavadní systém nebyl ideální, ale byl podstatně lepší než ten nově navržený.

Chci vyjádřit to, že obcí zřízená Masarykova základní škola má takovou tradici a takové jméno, že i kdyby jmenované změny měly vejít v platnost, školu nezrušíme !!!

Mgr. Hana Štěpánová, starostka Morašic

Toulky morašickou minulostí

Tak jako každé místo, mají naše vesnice několik význačných osobností, které se zapsaly do dění v obci, do paměti občanů a do kronik. Jedním z nich je pan František Dostál, syn Jakuba Dostála, rolníka z Morašic, narozený roku 1855. Zemřel roku 1921, pohřben byl za veliké účasti domácího a okolního občanstva na místní hřbitov, o jehož zřízení má v první řadě velkou zásluhu.

Pro své schopnosti byl oběany často volen do různých funkcí, a aby se jim mohl cele věnovati, zděděnou usedlost č.p. 8 v Morašicích pronajal. Z velké světnice přestěhoval se na „výměnek“ se staříčkou svojí matkou.

Pan Dostál zdědil všechny vlastnosti svého rodu, to je takzvanou „selskou pýchu“, ráznost, pracovitost, vytrvalost, štědrost, přímou a poctivost. Ve vyjadřování byl vždy pravdomluvný až ostře zahrocený, což se mu často vytýkalo a mnoho nepřiznivců vyvolalo.

Hmotné poměry jeho nebyly takové, aby bez zatížení usedlosti, což nechtěl učiniti, mohl se věnovati úplně veřejným funkcím, jež mu byly svěřeny, buď bez odměny, nebo za malou odměnu, proto, aby mohl na veřejnosti společensky slušně vystupovat. Domácnost jen skromnou měl, bezpříkladně šetřil, spokojen jen s nejjednodušší stravou. Při těchto skromných příjmech rád přispíval dárky na národně vlastenecké i dobročinné účely. Domácí literaturu podporoval hojným nákupnictvím knih, takže ke konci života měl velkou knihovnu, kterou odkázal své rodné obci.

Jsa ducha bystrého, malé své vzdělání (vychodil jen školu morašickou a byl na takzvaném „handlu“) stále rozšiřoval a doplňoval pilným čtením knih a časopisů obsahu politického i národohospodářského. Jmenovitě pilně všiml si naší samosprávy, ve kterémž oboru získal pěkných úspěchů, a to hlavně spoluprací s poslancem Fr. Schwarzem z Plzně, který po dlouhý čas u nás byl v tom ohledu autoritou. Snaha, pilnost a přesné úsudky Fr. Dostála získaly mu přátelství a úctu u našich vynikajících pracovníků hospodářských a politických.

Na rozvoj Dostálova ducha měl nemalý vliv řídicí učitel Tomáš Filip, který postřehl jeho nadání a povzbuzoval jej k veřejné činnosti, hlavně k přednáškám. František Dostál několikrát neúspěšně kandidoval do zemského sněmu, což mu přineslo značné zklamání. Úspěšně kandidoval až v roce 1895 a mandát zastával do roku 1900, kdy byla říšská rada rozpuštěna.

Fr. Dostál zastával kromě poslaneckých mandátů i další funkce. Byl velitelem morašického sboru dobrovolných hasičů, jednatelem zpěváckého kroužku, starostou obce Morašice, předsedou spolku Růžový palouček, okresním starostou a nastupuje dlouhý výčet dalších funkcí. Za světové války byl zvolen předsedou České zemědělské společnosti pro zpeněžení hospodářského zvířectva se sídlem v Praze. Tato společnost měla výsadní právo zásobovat masem armádu, což jí přinášelo nemalé zisky. Po ukončení I. světové války měla společnost palác v Praze na Václavském náměstí a milionové zisky. Všeobecně se soudilo, že i Fr. Dostál při funkci v této společnosti velice zbohatl, opak však byl pravdou. Mnoho lží a pomluv bylo uveřejněno v článcích v tisku, kde byl i zesměšňován. Fr. Dostál zahořkl, vzdával se jedné funkce po druhé a vrátil se do své světničky na „vejměnku“.

Pan Beniš, který paměti sepsal, píše, že při své návštěvě zastihl pana Dostála, jak si přibíjí příštípek na boty a říká: „Kdo ví, jestli tento příštípek sešlapu?“ Nesešlapal, neboť zemřel.

Pro Občasník dle zápisu pana Beniše připravila Bohumila Trávníčková